

VAI TRÒ CỦA DU LỊCH ĐÊM TRONG SỰ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI

Vũ Thị Hương, Ngô Thị Huệ, Nguyễn Thị Hồng Nhung
Trường đại học Hoa Lư, Ninh Bình
Email: vthuong@hluv.edu.vn

Tóm tắt: Các hoạt động của du lịch đêm như: chương trình nghệ thuật, sự kiện, chương trình du lịch tham quan di tích bằng nghệ thuật ánh sáng... góp phần kéo dài thời gian lưu trú của du khách, tăng doanh thu kinh tế và thúc đẩy sự phát triển văn hóa - xã hội tại các điểm đến. Qua bài viết nhóm tác giả muốn phân tích rõ vai trò của du lịch đêm, tập trung vào các lợi ích kinh tế và văn hoá - xã hội, đồng thời liên hệ hoạt động du lịch đêm tại một số địa phương tại Việt Nam.

Từ khoá: Du lịch đêm, vai trò của du lịch đêm, phát triển du lịch đêm.

THE ROLE OF NIGHT TOURISM IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT

Vu Thi Huong, Ngo Thi Hue, Nguyen Thi Hong Nhung
Hoa Lu University, Ninh Binh
Email: vthuong@hluv.edu.vn

Abstract: Night tourism activities such as art programs, events, sightseeing tours of monuments using light art... contribute to extending the length of stay of tourists, increasing economic revenue and promoting cultural and social development at destinations. Through this article, the authors want to clearly analyze the role of night tourism, focusing on economic and cultural and social benefits, and at the same time relate night tourism activities in some localities in Vietnam.

Keywords: Night tourism, role of night tourism, development of night tourism.

Nhận bài: 20/04/2025

Phản biện: 20/05/2025

Duyệt đăng: 24/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Du lịch đêm được coi là một trong những giải pháp đem lại hiệu quả kinh tế và văn hoá – xã hội cho địa phương. Du lịch đêm được hiểu là những hoạt động kinh doanh, dịch vụ được diễn ra từ 18h hôm trước đến 6h sáng hôm sau, gồm nhiều dịch vụ như chương trình ca nhạc, các show biểu diễn nghệ thuật, nghệ thuật đường phố, các dịch vụ vui chơi giải trí, ăn uống, các chương trình nghệ thuật ánh sáng... đã góp phần thúc đẩy ngành kinh tế phát triển, góp phần gia tăng sự chi tiêu của du khách, tăng thu nhập của người dân, phát triển các ngành kinh tế có liên quan. Bên cạnh đó du lịch đêm cũng có những vai trò to lớn trong sự phát triển văn hoá – xã hội địa phương. Đó là tạo ra nhiều cơ hội việc làm, góp phần quảng bá các giá trị tài nguyên du lịch của địa phương, nâng cao hình ảnh du lịch địa phương. Để phát triển du lịch đêm một cách hiệu quả đòi hỏi phải có một chiến lược phát triển phù hợp.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số khái niệm liên quan

2.1.1. Khái niệm du lịch

Theo tổ chức Du lịch thế giới: Du lịch được hiểu là các mối quan hệ, hiện tượng và các hoạt động kinh tế bắt nguồn từ các cuộc hành trình và lưu trú của cá nhân hay tập thể ở bên ngoài nơi cư trú thường xuyên của họ với mục đích hoà bình. Nơi họ đến không phải nơi làm việc của họ.

Theo Luật Du lịch Việt Nam 2017: Du lịch là các hoạt động có liên quan đến chuyến đi của con người ngoài nơi cư trú thường xuyên trong thời gian không quá 01 năm liên tục nhằm đáp ứng nhu cầu tham quan, nghỉ dưỡng, giải trí, tìm hiểu, khám phá tài nguyên du lịch hoặc kết hợp với mục đích hợp pháp khác.

Theo tổ chức Du lịch thế giới đưa ra hai cách hiểu du lịch trên hai khía cạnh đó là một hoạt động kinh tế kinh doanh các dịch vụ của con người trong quá trình di chuyển của họ; khía cạnh thứ hai là với tư cách là khách với các cuộc hành trình ra khỏi nơi cư trú thường xuyên với mục đích hoà bình.

Theo Luật Du lịch tiếp cận dưới góc độ là các hoạt động liên quan đến chuyến đi của con người ra khỏi nơi cư trú thường xuyên, nhằm đáp ứng nhu cầu tham quan giải trí...

Thông qua hai khái niệm trên ta hiểu du lịch là một khái niệm tổng hợp, tiếp cận theo hai khía cạnh cơ bản đó là một ngành kinh tế và một hoạt động di chuyển của con người trong các chuyến đi. Hay nói cách khác du lịch được hiểu với hai đối tượng đó là người kinh doanh du lịch và khách tham gia vào hoạt động du lịch. Tuy nhiên, trong khuôn khổ bài viết này, tác giả muốn đề cập đến khía cạnh du lịch như một hoạt động kinh tế.

2.1.2. *Khái niệm du lịch đêm*

Du lịch đêm có thể được hiểu là các hoạt động kinh doanh dịch vụ diễn ra từ 18h tối cho đến 6h sáng hôm sau bao gồm: mua sắm tại các chợ đêm, cửa hàng, ẩm thực, nghệ thuật, âm nhạc, các chương trình giải trí, lễ hội, sự kiện, cho tới các điểm du lịch mở cửa vào ban đêm nhằm phục vụ nhu cầu đa dạng của khách du lịch, qua đó thúc đẩy chi tiêu, tăng doanh thu từ du lịch.

Như vậy, du lịch đêm được tiếp cận dưới góc độ kinh tế, đây là một hoạt động kinh doanh tổng hợp gồm nhiều các sản phẩm dịch vụ được diễn ra từ 18h tối hôm trước cho đến 6h sáng ngày hôm sau để phục vụ nhu cầu đa dạng của du khách. Khái niệm du lịch cũng mới được các nhà khoa học tiếp cận trong những năm gần đây khi mà các sản phẩm dịch vụ bổ sung phát triển. Đó là các sự kiện, lễ hội, các hoạt động giải trí... được diễn ra vào ban đêm, có sức hấp dẫn đặc biệt với du khách, góp phần kích thích gia tăng sự chi tiêu của du khách cho chuyến đi, đem lại hiệu quả kinh tế cho địa phương.

2.2. *Vai trò của phát triển du lịch đêm*

Việc phát triển du lịch đêm được đánh giá là một trong những giải pháp để tăng chi tiêu của khách du lịch, các hoạt động hấp dẫn sẽ góp phần thu hút khách du lịch. Hoạt động phát triển du lịch đêm đã thành công và mang lại những lợi ích tích cực tại nhiều quốc gia trên thế giới với hai mục tiêu chính là kích thích tiêu dùng nội địa và kích cầu du lịch. Các lợi ích cơ bản như: góp phần đa dạng hóa sản phẩm dịch vụ du lịch, thỏa mãn các nhu cầu đa dạng của khách, tăng thời gian lưu trú, tăng doanh thu từ du lịch, nâng cao hình ảnh, vị thế du lịch của địa phương, tạo thêm nhiều việc làm, góp phần nâng cao đời sống, thu nhập của lao động du lịch và đóng góp cao cho kinh tế địa phương và đất nước.

2.2.1. *Vai trò của du lịch đêm đối với sự phát triển kinh tế*

Một là, đa dạng hoá sản phẩm du lịch

Du lịch đêm phát triển giúp sản phẩm du lịch đa dạng và phong phú hơn nhằm đáp ứng nhu cầu của du khách. Việc tham quan, trải nghiệm của du khách không chỉ giới hạn ở ban ngày mà còn bao gồm các hoạt động diễn ra vào ban đêm như: Hoạt động tham quan danh lam thắng cảnh

vào ban đêm (ví dụ: Du thuyền trên sông Hương, tham quan di tích lịch sử có ánh sáng nghệ thuật về đêm như Hoàng thành Thăng Long, chùa Bái Đính về đêm...); Các hoạt động dịch vụ ẩm thực về đêm (chợ đêm, nhà hàng, quán bar, cà phê mở cửa khuya); Các sự kiện biểu diễn nghệ thuật (ca múa nhạc, nhạc sống, nhà hát ngoài trời); Các trò chơi giải trí, casino, club đêm,... Đây là những hoạt động góp phần gia tăng sự trải nghiệm của du khách về buổi tối tạo ra việc lựa chọn dịch vụ du lịch đa dạng hơn về thời gian và không gian.

Hai là, gia tăng sự chi tiêu của khách du lịch: Các hoạt động du lịch đêm góp phần kéo dài thời gian lưu trú của du khách từ đó gia tăng sự chi tiêu vào các hoạt động du lịch về đêm. Du khách có thêm lý do để ở lại lâu hơn, từ đó chi tiêu nhiều hơn cho các dịch vụ ăn uống, mua sắm, giải trí. Điều này thúc đẩy doanh thu cho ngành du lịch và các ngành liên quan.

Nhiều hoạt động hấp dẫn như các show ca nhạc với sự tham gia của các ca sĩ nổi tiếng, các chương trình nghệ thuật chào mừng các sự kiện lớn của địa phương, đất nước, các festival mang dấu ấn của từng vùng miền... Các hoạt động du lịch đêm thường đi kèm với các dịch vụ cao cấp, cùng với không khí nhộn nhịp, sầm uất. Những trải nghiệm đặc sắc của du lịch đêm thúc đẩy du khách chi tiêu vào các mặt hàng lưu niệm, thực phẩm và dịch vụ bổ sung.

Ba là, tăng thu nhập cho người lao động: Gia tăng sự chi tiêu của du khách vào du lịch đêm tạo thêm thu nhập cho người dân địa phương thông qua các dịch vụ mà du khách trải nghiệm. Du lịch đêm không chỉ mang lại lợi ích cho các doanh nghiệp lớn mà còn giúp người dân địa phương tăng thu nhập thông qua các hoạt động cụ thể:

Tạo ra cơ hội kinh doanh nhỏ lẻ: Các hộ kinh doanh có thể bán hàng tại chợ đêm, quầy ăn uống đường phố, hoặc cung cấp các dịch vụ cho thuê xe đạp, xe máy...

Tạo ra nhiều việc làm trong ngành dịch vụ: Du lịch đêm tạo ra nhiều việc cho cư dân địa phương làm trong các lĩnh vực như nhà hàng, quán bar, khách sạn, bảo vệ, vận tải...

Với việc biểu diễn nghệ thuật đường phố: Nhiều nghệ sĩ, nhạc công, vũ công có thêm công việc nhờ các chương trình biểu diễn về đêm phục

vụ khách du lịch.

Với các sản phẩm thủ công mỹ nghệ và quà lưu niệm được bày bán tại các khu vực dịch vụ du lịch đêm giúp tạo ra thu nhập cho người bán hàng, giúp duy trì và phát triển làng nghề như các sản phẩm từ làng nghề thêu ren Văn Lâm, làng nghề gốm Bát Tràng, làng tranh Đông Hồ...

Bốn là, tăng doanh thu cho kinh tế địa phương:

Việc gia tăng chi tiêu của du khách, tạo ra thu nhập cho người dân địa phương du lịch đêm cũng góp phần vào phát triển kinh tế địa phương. Việc thúc đẩy nền kinh tế địa phương phát triển thể hiện qua một số khía cạnh sau: Việc khách du lịch sử dụng các dịch vụ ban đêm như nhà hàng, quán bar, trung tâm giải trí, dịch vụ vận tải... góp phần tăng nguồn thu thuế từ các dịch vụ trên.

Việc phát triển các hoạt động du lịch về đêm như tham quan, ngồi thuyền... cũng tạo điều kiện cho nhiều ngành nghề liên quan phát triển như vận chuyển, an ninh, bảo vệ, dịch vụ chăm sóc sức khỏe. Đồng thời, nó còn là động lực để phát triển cơ sở hạ tầng đô thị như hệ thống chiếu sáng công cộng, giao thông đêm.

Như vậy, việc phát triển các hoạt động du lịch đêm thành công góp phần to lớn vào việc phát triển kinh tế nói chung của toàn xã hội.

2.2.2. Vai trò của du lịch đêm đối với sự phát triển văn hoá – xã hội

Một là, tạo ra việc làm cho người lao động:

Các hoạt động du lịch đêm tăng thêm thu nhập cho người dân và các doanh nghiệp địa phương thông qua việc tạo ra nhiều cơ hội việc làm. Như đã phân tích ở trên, việc mở ra nhiều cơ hội nghề nghiệp trong các lĩnh vực khác nhau khi du lịch đêm phát triển sôi động. Đó là: Các công việc thuộc ngành dịch vụ trực tiếp: Các nhà hàng, quán bar, khách sạn và trung tâm giải trí cần một lượng lớn nhân viên phục vụ, đầu bếp, bartender, nhân viên an ninh; Các công việc thuộc ngành nghề dịch vụ có liên quan đến du khách như lái xe và dịch vụ vận tải, xe ôm, dịch vụ trông giữ xe, dịch vụ bảo vệ...

Hai là, nâng cao đời sống tinh thần cho người dân địa phương

Các hoạt động tạo không gian vui chơi, giải trí, các biểu diễn văn hoá nghệ thuật, các sự kiện văn hoá... không chỉ mang lại lợi ích kinh tế mà còn

giúp nâng cao chất lượng cuộc sống và đời sống tinh thần cho cộng đồng địa phương như: Các hoạt động vui chơi giải trí giúp người dân có cơ hội thư giãn sau giờ làm việc; Các hoạt động biểu diễn nghệ thuật, triển lãm giúp người dân tiếp cận với nghệ thuật, âm nhạc và các hoạt động sáng tạo phong phú; Các hoạt động cải thiện cơ sở hạ tầng đô thị như hệ thống chiếu sáng, cảnh quan, góp phần làm đẹp không gian sống của người dân.

Ba là, nâng cao hình ảnh vị thế của địa phương:

Việc kết hợp văn hóa địa phương vào du lịch đêm thường gắn liền với bản sắc văn hóa bản địa, thông qua ẩm thực truyền thống, các chương trình biểu diễn nghệ thuật, hội chợ đêm... Điều này giúp nâng cao giá trị văn hóa trong sản phẩm du lịch, góp phần quảng bá văn hóa địa phương đến du khách trong nước và quốc tế. Nâng cao hình ảnh và vị thế của địa phương thông qua những sự kiện văn hóa, lễ hội ánh sáng, nhạc hội ban đêm vì những sự kiện này thường được truyền thông quốc tế đưa tin, giúp nâng cao nhận diện thương hiệu du lịch của địa phương. Khi du lịch đêm phát triển, người dân có cơ hội giới thiệu văn hóa, ẩm thực, nghệ thuật của địa phương mình đến với du khách, góp phần giữ gìn và phát huy giá trị truyền thống.

Bốn là, du lịch đêm góp phần tạo ra không gian giao lưu văn hóa giữa du khách và cộng đồng địa phương: Du lịch đêm đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra không gian giao lưu văn hóa giữa du khách và cộng đồng địa phương, góp phần thúc đẩy sự hiểu biết và gắn kết giữa các nền văn hóa khác nhau: Các hoạt động du lịch đêm như chợ đêm, biểu diễn nghệ thuật dân gian, lễ hội truyền thống giúp du khách tiếp cận và tìm hiểu sâu sắc hơn về văn hóa địa phương; Du khách có thể trò chuyện, giao lưu với người dân bản địa, từ đó hình thành sự gắn kết và hiểu biết lẫn nhau.

Năm là, nâng cao ý thức bảo tồn di sản văn hóa và môi trường thông qua việc quảng bá các giá trị lịch sử, truyền thống: Du lịch đêm đóng vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức của cả du khách và cộng đồng địa phương về tầm quan trọng của việc bảo tồn di sản văn hóa và bảo vệ môi trường: Các tour du lịch đêm tại di tích lịch sử, đền chùa, bảo tàng, khu phố cổ giúp du khách hiểu sâu hơn về văn hóa và lịch sử của địa

phương; Việc tổ chức các hoạt động văn hóa về đêm như trình diễn nghệ thuật truyền thống, chiếu phim tài liệu ngoài trời, kể chuyện lịch sử giúp khuyến khích cộng đồng địa phương và du khách cùng chung tay bảo vệ di sản; Khi du lịch đêm mang lại nguồn thu đáng kể từ vé tham quan, dịch vụ kèm theo, địa phương có thêm kinh phí để bảo tồn, duy trì và trùng tu các công trình văn hóa; Những chương trình biểu diễn nhạc dân gian, múa truyền thống vào ban đêm không chỉ mang tính giải trí mà còn là cơ hội để bảo tồn và phát triển các giá trị văn hóa phi vật thể.

2.3. Liên hệ thực tiễn hoạt động du lịch đêm tại một số địa phương

Hoạt động du lịch đêm tại Việt Nam đang dần trở thành một yếu tố quan trọng, góp phần đa dạng hóa sản phẩm du lịch và tăng chi tiêu của du khách. Hà Nội, Đà Nẵng và Quảng Ninh là ba trong số những địa phương tiên phong trong việc phát triển các sản phẩm du lịch đêm độc đáo, mang đậm bản sắc văn hóa vùng miền.

2.3.1. Du lịch đêm tại Hà Nội

Hà Nội - thủ đô ngàn năm văn hiến không chỉ hấp dẫn du khách bởi những di tích lịch sử và văn hóa ban ngày mà còn bởi một Hà Nội về đêm sôi động và quyến rũ. Trong những năm gần đây, Hà Nội đã phát triển nhiều sản phẩm du lịch đêm như:

Phố đi bộ Hồ Gươm và khu vực phụ cận: Vào các tối cuối tuần, khu vực này trở thành một không gian văn hóa, giải trí hấp dẫn với các hoạt động biểu diễn nghệ thuật truyền thống và đương đại, các trò chơi dân gian, ẩm thực đường phố đa dạng. Đây là điểm đến yêu thích của cả người dân địa phương và du khách.

Chợ đêm Đồng Xuân: Khu chợ truyền thống này về đêm khoác lên mình một diện mạo mới, trở thành một khu chợ đêm sầm uất với vô vàn mặt hàng từ thời trang, phụ kiện đến đồ lưu niệm và ẩm thực hấp dẫn.

Các tour du lịch đêm: Một số công ty du lịch đã triển khai các tour khám phá Hà Nội về đêm bằng xe đạp, xích lô hoặc xe buýt hai tầng, mang đến những trải nghiệm độc đáo như ngắm cầu Long Biên, thưởng thức ẩm thực khu phố cổ hay xem các chương trình nghệ thuật đặc sắc, tham quan Văn Miếu – Quốc Tử Giám, nhà tù Hỏa Lò hay tour Hoàng Thành Thăng Long về đêm.

Các quán bar, club và không gian âm nhạc: Hà Nội có một hệ thống các quán bar, club và phòng trà đa dạng, đáp ứng nhu cầu giải trí về đêm của nhiều đối tượng du khách.

2.3.2. Du lịch đêm tại Đà Nẵng

Nếu như du lịch đêm Hà Nội chủ yếu hướng về các giá trị văn hóa lâu đời bên cạnh những dịch vụ vui chơi giải trí thì du lịch đêm tại Đà Nẵng tập trung khai thác vẻ đẹp hiện đại và không khí sôi động của một đô thị trẻ. Những dịch vụ du lịch đêm tại Đà Nẵng bao gồm:

Ngắm các cây cầu về đêm: Cầu Rồng phun lửa và nước vào cuối tuần, cầu Trần Thị Lý với kiến trúc độc đáo được chiếu sáng rực rỡ hay cầu Tình Yêu với những chiếc khóa lãng mạn, cầu Sông Hàn – biểu tượng của thành phố là những điểm đến mà khách du lịch có thể thực hiện khi khám phá Đà Nẵng về đêm.

Chợ đêm Helio: Khu chợ đêm lớn với đa dạng các gian hàng ẩm thực đường phố, mua sắm, trò chơi và các chương trình biểu diễn nghệ thuật thu hút đông đảo du khách và người dân địa phương.

Du thuyền trên sông Hàn: Trải nghiệm ngắm cảnh Đà Nẵng lung linh về đêm từ du thuyền trên sông Hàn là một hoạt động thư giãn và lãng mạn.

Các quán bar và club ven biển: Dọc theo bãi biển Mỹ Khê có nhiều quán bar và club sôi động với không gian mở, âm nhạc sống động và các loại cocktail hấp dẫn.

2.3.3. Du lịch đêm tại Quảng Ninh

Quảng Ninh nổi tiếng với di sản thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long, du lịch đêm tại Quảng Ninh khai thác vẻ đẹp huyền ảo của kỳ quan này cũng như các hoạt động giải trí hiện đại tại các khu du lịch.

Ngắm Vịnh Hạ Long về đêm: Các tour du thuyền ngủ đêm trên vịnh mang đến trải nghiệm ngắm cảnh Vịnh Hạ Long huyền bí và lung linh dưới ánh trăng và hệ thống chiếu sáng trên các đảo đá.

Công viên giải trí Sun World Hạ Long Complex: Khu công viên này có nhiều hoạt động giải trí về đêm hấp dẫn như vòng quay Mặt Trời ngắm toàn cảnh thành phố và vịnh, các trò chơi cảm giác mạnh được chiếu sáng ấn tượng.

Phố đi bộ và chợ đêm Bãi Cháy: Khu vực Bãi Cháy về đêm trở nên sôi động với phố đi bộ, chợ

đêm, các nhà hàng hải sản và các quán bar, club ven biển.

Các chương trình nghệ thuật biểu diễn: Một số khu nghỉ dưỡng và khách sạn lớn tại Quảng Ninh tổ chức các chương trình nghệ thuật, ca nhạc đặc sắc vào buổi tối để phục vụ du khách.

III. KẾT LUẬN

Như vậy, phát triển du lịch đêm có vai trò lớn trong phát triển nền kinh tế nói chung và kinh tế dịch vụ nói riêng, ngoài ra còn góp phần cải thiện các chỉ tiêu về văn hoá – xã hội như tạo ra việc làm, quảng bá hình ảnh của địa phương, dân tộc; nâng cao tình yêu với các giá trị tài nguyên tự nhiên, văn hoá của du khách; từ đó tăng cường ý thức bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá truyền

thống. Việc phát triển hoạt động du lịch đêm cũng đặt ra nhiều thách thức như vấn đề như ô nhiễm ánh sáng, tiếng ồn và áp lực lên cơ sở hạ tầng đô thị. Việc quản lý không hiệu quả có thể gây ảnh hưởng tiêu cực đến sức khỏe cư dân và môi trường tự nhiên.

Để phát triển các hoạt động du lịch đêm có hiệu quả và giảm thiểu tác động tiêu cực cần có các chính sách quản lý bền vững, bao gồm quy hoạch không gian, kiểm soát tiếng ồn, đầu tư vào công nghệ thân thiện với môi trường. Các địa phương, các điểm đến cũng cần nghiên cứu đến các mô hình phát triển du lịch đêm phù hợp với đặc trưng địa phương mình để đạt được hiệu quả bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam (2017), *Luật Du lịch*, Nxb Sự thật, Hà Nội.
- [2] UBND Thành phố Đà Nẵng, *QĐ số 3616/QĐ – UBND Quyết định về việc ban hành Đề án phát triển kinh tế đêm tại thành phố Đà Nẵng*, ngày 28/9/2020.
- [3] Bùi Nhật Quỳnh, Thân Trọng Thủy, *Đánh giá sự phát triển của các sản phẩm du lịch đêm tại thành phố Hà Nội*, tập 14 số 5 (2017), Tạp chí khoa học, Trường Đại học Sư phạm thành phố Hồ Chí Minh.
- [4]. <https://nhandan.vn/phat-trien-du-lich-dem-cao-gia-tri-gia-tang-cao-cho-du-lich-viet-post762965.html>
- [5] PGS.TS Nguyễn Đức Thắng; *Thúc đẩy kinh tế ban đêm để phát triển du lịch*, Báo Văn hóa - baovanhoa.vn - đăng ngày 22/01/2025 <https://vietnamtourism.gov.vn/post/60949>
- [6]. <https://vneconomy.vn/phat-trien-du-lich-dem-moi-dia-phuong-can-cao-an-rieng.htm>